

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

V., váci-körút 64. szám.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. váci-körút
55. sz., II. em. 20.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felölös szerkesztő és lapfőigazgató:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

TARTALOM: A dohánybeváltás. Irta: Daróczy Vilmos. — A dohányról. Irta: Réti János. — Pár szó a dohányszáritó és simító helyiségek kérdéséhez. Irta: Propper Samu. — Modern szempontok a trágyázás kérdésében. Ordódy Lajostól. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetés.

Tárcza: A tubák mint életmentő. Irta: Vadasz.

Előfizetési fölhívás.

Január hó 1-től új előfizetést nyitunk. — Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetésük lejárt, szíveskedjenek az előfizetést mielőbb beüldöztetni.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyed évre . . . . . 1 „

A „Magyar Dohányujság”

kiadóhivatala.

Budapest, VI. váci-körút 55. sz.

A dohánybeváltás.

Haladásunknak kézzel fogható nyomai látszanak, országsszerre megelégedést nyilvánítnak a dohánytermelők a dohánybeváltás iránt.

Pedig még ma csak a kezdet stadiumában vagyunk, de a jó igyekezetnek nyomai már országsszerre látszani kezdenek.

Ugyan az időjárás a dohánytermelésnek ez évben sem kedvezett, és elég mostoha volt, de daczára annak a dohányok nagy részben még is jobb minőségűek a tavalinál.

Manapság alig hallani a termelőktől a szokott nagy panaszt a dohánybeváltás iránt, mert nagyrészt megelégedéssel jön ki a beváltóhivatalból. Akadnak olyanok is, kik most sem elégedzenek meg a beváltási árral; természetesen ezeknek feleltet rosz dohányok van, melyért a legjobb akarat mellett sem lehet jó árt adni, de sőt, bár milyen kis átlagára legyen ezen rosz dohányoknak, a kincstárnak annál semmi haszna nincs, és csak megszaporodik véle a már meglévő nagy készlet, melyen teltetni a kincs tárnak a legnagyobb feladat és nehézség.

A termelőnek oda kell hatni, hogy a kincstárt ezen nyugtól megszabadítsa, s erre csak úgy lesz képes, ha minden igyekezete oda lesz irányozva, hogy ne mennyiségre, hanem minőségre dolgozzunk.

Az apró termelő is igyekezzék a földjét jól megmivelni, trágyázni, esetleg műtrágyával is javítani; a dohányját ne csak azon célra termessze, hogy azt elcsempéssze, és azután a felvett súlyt bármily módon előállítsa, hanem igyekezzék jó anyagot készíteni, mert ő arra képes lesz, ha fog akarni tudni.

Első sorban legyen gondja jó melegágyat és abba erős palántát nevelni, a korábbi ültetésre több gondot fordítson, szó-

val az okszerűbb dohánytermelésre adja magát, és hagyjon fel a régi rosz szokásokkal.

A nagytermelők az utóbbi időben majdnem általában, egy új kezelési rendszerre jöttek, mintha csak mindannyian összebeszéltek volna; 40—45 cm. mélységű szántást honosítottak meg országsszerre. — Kényszerítette őket azon körülmény, hogy a talaj évről-évre szegényebb lett, a nagy területű természetesen trágyát előállítani képtelenség, tehát új talajt keressenek.

Ezen dolog látszólag egészen helyén volna, csak hogy az én szerény nézetemmel ez nem egészen megegyező; mert hogy jó új talajt keresünk, ez egészen rendén van; csak hogy ezen mély szántás alkalmával legtöbb helyen olyan földet is hozunk felszínre, mely nem egészen alkalmas a dohánytermelésre és bátran merem állítani, hogy mindazok, kik már az ily mély szántású talajban természetettek is, ezeknek dohányja, ha talán mennyiségére valamivel több, de minőségre bizonyára sokkal rosszabb.

Ezen holt földnek kissé több idő kell, hogy a fagy, levegő, napugár által megéreltessék, és nem tartom elégségesnek azt, hogy ezen földet ősszel megszántsuk, és tavasszal már dohánytermelés alá vegyük, mert az még akkorára a dohánytermelésre nem egészen alkalmas.

Sokkal jobbnak tartanám ezen mélyített földben az első évben bárminő kaszás növényt termelni, és azután dohány alá elkészíteni; és nékem biztos hitem, hogy ezen eljárás után sokkal kedvezőbb eredményre fogunk jutni.

Mindenesetre a földet ősszel meg kell 40—45 cm. szántani, tavasszal ismét, de csak fél mélységre, és így bármily elvetni, csak dohánynyal nem, és csak a második évben jöjjen belé dohány.

Bár én nem vagyok barátja, hogy egy földben egymásután kétszer termeltessek dohány, — mégis már sok termelőnek ajánlottam, hogy olyan földben, a melyik ilyen mély szántás után lett legelőszőr dohánynyal beültetve, abban újra dohány termeltessek, és nékem meggyőződésem, hogy abban bizonyára jobb minőségű dohány lesz a második, mint az első évben; de sőt mennyiségre is nem fog hátrább állani.

Több nagyobb termelő megígérte nekem ezen kísérlet megtételét, és így lesz alkalmunk meggyőződni arról, hogy valjon helyesen vélekedtem vagy sem.

Ajánlom különben még egyszer mindazoknak becses figyelmükbe, kik a mély szántás rendszerét megkezdték, hogy az első évben abba dohányt ne termesszenek, mert ha azt vélik, hogy a föld azon egy télen annyira meg fog érni a kifagyás által, hogy az a dohánytermelésnek megfelelő legyen, nagyon csatlakoznak, mert ugyan a kifagyás nagy előnyére válik, az

tagadhatlan, de minden porhanyóssága mellett is még mindig benne van azon vezényős, vad- és tarackos rész, mely csak a nap és levegő erős befolyása által lesz teljesen alkalmassá téve.

Daróczy Vilmos.

A dohányról.

A nyáron alkalmam volt néhány nagyobb és több kisebb dohánytermelési telepet meglátogatni; elmondom ez alkalmammal itt azon észrevételeimet, miket a látottak és hallottak kellettek bennem.

A dohány kétségkívül egy nagyon fontos kereskedelmi növény s mivel nagy melegkedvelő, az alföldi rónáin jó tenyészhelyet lel, mindazonáltal a dombosabb s csapadéktusabb lejtőkön biztosabb terméseket szolgált.

Talán egy kulturnövény termelése sem függ annyira a talaj keverékarányától (minőség), trágyaejétől, víztartalmától s fekvésétől: mint éppen a dohányé. A kezelés, mint másodikk fő faktor a produktum jószágára nézve, csak másod sorban említhető.

Nagyban befolyásolja az időjárás s a fergek elszaporodása is a termés mennyiségét. Mindezek előtt azonban befektetést kíván a termelés ezen ága: czélszerű száritó pajtákat, póczokat, sok zsinetet, léczeket stb.

Neki megfelelő jó talajon: egyszerű kezelés mellett is, a kívánalomnak megfelelő árut — nem nehéz előállítani, míg a nedves, korhanyos, tulajagos vagy nagyon száraz sovány homokföldben: ki tudna illatos s jól égő dohányt termelni?

Csak helyteléssel találkozhatik a m. kormány azon intézkedése, hogy jövőre a dohánytermelésre nem alkalmas talajok kirekesztésenek; de másfelől sajnos dolog az, hogy néhol éppen ama talajokon szüntették be (a csempészet végett) a termelést: mely egyikét a honi legkitűnőbb anyagnak termette. Már pedig, ha azt akarjuk, hogy a külföld is vásárlón legyen s hogy a belöldi fogyasztás is meglegyen elégedve az áru minőségével, akkor: ne a természetől is speciel dohánytermelésre utalt vidékeken szüntessék be a termelést: hanem ott, hol még sok jó akaratú párosult igyekezet mellett sem érheti el a termelő azt, hogy dohányja csekélyebb igényeket is kielégítsen.

Igy aztán elérhetnők azt, hogy kivitelünk a külföldre is nagyobb volna s érte több pénz vándorolna be az országba, másrészt, hogy a termelő is elégedettebb lenne a beváltási árral; mert egész szétében az a panasz, hogy nem jutalmazó eléggé a dohánytermelés, s a dohánykertészek állapota is legtöbbször — nyomorult.

Minden talajnak megvan a maga kulturnövénye, mely ott legnagyobb sikerrel termeszethető; ne erőszakoljuk tehát a talajra ama ipari vagy kereskedelmi növényt, mely természetének nem felel meg. Ez egyik sarkalatos szabálya a növénytermelésnek.

A fajtára nézve már meglehetősen figyelmet fordítanak kivált nagyobb termelőink. Különben erre van gondja a dohányjövőkék igazgató-

ságának is, a mennyiben a jelesebb fajták magjait szaporítatja és szétosztja.

Azoran azt hiszem, néhol a talaj munkálása még nem kielégítő, nem kap elég szántást a kötött föld s nem elég mély művelést ösztör.* Sok esetben pedig a termés alacsonyágának oka: a *sovány* föld. Mert: nem trágyáznak alá, azon előítéletben lévén, hogy a trágya árt a dohány minőségének. Pedig a trágya neveli a dohányt, szaporítja, illetőleg nyújtja a levél hosszát. — A jó érett trágya, jókor kihordva, hogyan lehetne ártalmára? Sőt ellenkezőleg: lazítja, melegíti a talajt, nyirkosabbá teszi s a kiültetett palánták gyors növekedését idézi elő. Sok trágyával meg lehet kétszerezni a termést. S a jó trágyakezelés itt bizonyára értékesülni fog. A hol kötött a talaj, vagy kevés meszet tartalmaz, keverjünk a trágyatömeghez égetett meszet. Ez hasznos leendő.

Sok kertész abban a hibában szenved, hogy nincs jókor palántája vagy nem elegendő az s így idejében nem foghat az ültetéshez, — megkésik a növény kiültetésével s a száraz meleg időjárásban aztán a késői ültvények apróra maradnak s a férgektől is inkább szenvednek.

Hányos néhol a levelek *szedése* is — nem szedik külön a leveleket, nem szeretnek vele várni, míg ugyanazon rón a többi is megéri, hanem egyszerre (illetőleg két ízben) törlik.

A fűzésnél még mindig a régi módszer általános, hogy t. i. hosszú zsinegre sokat fűznek. Pedig az apró porékkal könnyebb elbánni; egyrészt nem törjük úgy a leveleket, másrészt pedig a ritkább fűzés mellett előbb beszáradhatnak azok. De ha sok a dohány s kevés a pajta: mit tegyünk?!

A forgatva- és oldalt fűzés is kevésbé terjed s a dohánynak napon való szárítása is általános.

E tekintetben azonban már sok dicséretet is tapasztalhatni, kivált Arad, Temes- s Békésmegyékben (más vidékről nem szólok, mivel nem látam). — A mi a levelek szárítását illeti, kiemelendőnek tartom a *gerebeneken* (exsiccator) való szárítást. Nagyban alkalmazzák

* A talaj jó művelése meglátszik a dohánylevelek nagyságán s mennyiségük is mutatja.

TÁRCZA.

A tubák mint életmentő.

Ne ijedjenek meg tisztelt olvasóim, nem fogok sem az orvosi tudomány rejtelmes utain, sem a chemia mistikus gözei közt böngészni, mert e kettőhöz épen nem értek. Én egyáltalában jobban szeretem a bölcsesség követő pipámnak felhőszerű kékes tüstjéből, mint holmi dohos könyvekből meríteni; de azért mégis a mellett maradok, hogy a tubák mégis lehet életmentőnk s ezt bebizonyítandó, írom le a következő rémtörténetet, a mely elég különleges arra, hogy angolokkal történhesék meg. Az eset, a melyről szólólandó vagyok, Afrika rengetegjeiben történt, a hol pedig a tubákat még nem nagyon kultiválják s azért ne gondolják tisztelt olvasóim, hogy talán egy benszülött egy szelencze tubákert megfosztotta magát attól az élvezettől, hogy fehér pecsenyét egyék, mert bár ez is elég különös volna, mégis az általam elmondandó esetben a tubák sokkal csodaszorúbban mentett meg egy emberéletet.

Legalább olyanannak kell azt találni azok után, a miket egy az esetről tudomással bíró szemtanu nekem elbeszélte, ki sokat utazott s bejárta az óperenciást.

Egy angol vadásztársaság megúván ködös hazájában a csekély élvezettel járó kisebb vadá-

már ezt több uradalomban. — Ekkép elkerülhetjük a zsinóron való szárításnak minden hátrányait és igen szép szivarleveleket produkálhatunk. Továbbá jelezni kívánom azt, hogy a *magasabb szárító-pajták* a czélnak jobban megfelelnek, nagyobb terimével bírván, jobban kihasználhatók és így viszonylag olcsóbbak. Ilyet látni *Ó-Kigyóson* gr. Wenkheim Frigyes uradalmában a József majorban. Mintája lehet az alföldi dohányszárítóknak.

A pajták falmagassága 4 méter (13'), belvilága 7-6 méter (4 öl) s ehhez a magas tetők. Oldalt két sorban zárható ablakkal, fent s alant keskeny nyílásokkal a ventiláció teljes mérvben való eszközölhetése végett, hogy a nyers dohányfüzerek ne csak a pajta közep-táján, de *alól* és *felől* is elegendő légárammal jöjjenek érintkezésbe. — Az ablakok méretei következők: magasságuk 77 cent. (2¹/₂'), szélességük 46 cent. (1¹/₂'). Az alsók 77 cent. vannak a földszintől.

A keskeny szabad nyílások 16 cent. szélesség, 30 cm. hosszúságúak.

Minden két szakasznak van egy ajtaja. Az ajtók kettősek, a belsők léczszettek, s belől könnyen zárhatók.

Fala vályog, teteje nád, mely tudvalevőleg sokkal czélszerűbb, mint a zindely, mert hűvösebb levén, a forró nyári évszakban inkább megengedi a zöld levelek fokozatos lassu beszáradását, mi száraz égalatt felette kívánatos. A deszka pajták nem czélszerűek. A zindelytetők sem.

A fentebbiekben elmondottam volt észre- vételeimet.

Részemről óhajtom, hogy dohány csakis az eddigi próbák szerint legalkalmasabbnak bizonyult talajokon termeltesék, hogy a kívánt s előirt módozat szerint hajtsák végre a talaj művelése, beültetése, a dohány szedése, szántása, csomagolása illetőleg válogatása.

Ekkép bizonynyal sikerülni fog: *jobb, több s egyformább terményt állítani elő.*

Javasolnám továbbá évről-évre a legjobban kezelt dohányt díjazni, vagyis az illető dohánykértészeket bizonyos (ha mindjárt nem is nagy) jutalomban részesíteni, mely talán egy-két darab aranyból állhatna.

A gazdag (birtokos vagy bérlő) adja meg

szatokat a tengeren Afrika-ba ezezett, hogy annak őserdeiben magasabb élvezetet keressen. Itt azt meg is találta, de hogy annak utógyönyöreit is élvezheti, azt egyikök csupán a tubáknak köszönheti.

Épen egy egyszerű tigris vadászaton volt a társaság, hanem bizon nem vagy szerencsésük volt, mert nemcsak hogy nem lőttek, de nem is láthattak tigrist. Szomoruan ballagnak haza felé, amikor a vadásztársaság egyik tagja észreveszi, hogy tubákos szelenczét elvesztette. Éppen csak az előbb volt kezében és így jól tudta, hogy csak az erdőben vesztette el. Angolunk, ki szenvedélyes tubákos volt, minden habozás nélkül elvált társaitól és könynyedén, minden fegyver nélkül elveszett tubákos szelenczéje megkeresésére indult vissza a rengeteg vadonba.

Az elveszett becses tárgy keresésében merülve mindig messzebb és messzebb jutott társaitól, a nélkül, hogy gondolt volna a veszélyre, a melybe minden fegyver s segítség nélkül a legközelebbi pillanatban jutandó volt. Már több száz lépésre lehetett elhagyott társaitól, midőn a szelenczét kereső mereven földre szegzett tekintete egy nyugodtan szemben ülő királytigristen akadt meg. E kis incidens elég volt arra, hogy angolunk fejéből kiverje a tubákos szelenczét s czövekként állva maradt. Angol hidegvére azonban nem hagyta cserben; tudta, hogy ily esetben a vadászok mozdulatlanul maradnak. Ő is így tett

a kellekeket az okszerű termelés és kezeléshez, a kertész pedig szorgalmával és értelmeségével emleje a termény értékét, a termelési viszonyokhoz képest — a legmagasabb fokig.

A jutalmazás bizonyosan nem versenyt kelte fel bennök s ösztönözné őket az értelmesebb s figyelmesebb munkára. Képzni kell a dohánykértészeket is; a jutalomban részesültek kétségkívül szivesen fogadtatnának bárki részéről s valószínűleg jobb javadalmazásban is részesítettetnék. Ezek utmutatúl — s kezeléstük például szolgálhatna a többieknek. —

Az átlagtermés — az ország egész területén — nem igen szokta a 6 métermázsát felülmúlni. Egyes vidékeken és években néhol csak 5—6, másutt 7—8 sőt több is. Így vagyunk az átlagárakkal is, néhol 17—18 frt, másutt 23—24 frt jön átlagban egy métermázsza után.

Próbálja meg minden gazda, ki az eddigi terménymennyiséggel nincs megelégedve — azt fokozni. jó talaj, trágya s munkával: bizonynyal czélt fog érni. Ez eszköz kezünkben van — ne adjuk fel. A talaj megbírja a nagyobb termést is. Helyes kezelés mellett is lehet a dohánytermelés jövedelmezőbb.

Reti János.

Pár szó a dohány-szárító és simító helyiségek kérdéséhez.

Néhány hete annak, hogy a képviselőház a dohányjövédéki törvények némely intézkedéseinek módosításáról szóló törvényjavaslatot megszavazta és örömmel konstatálhatjuk, hogy ezen törvény megszavazásánál az országos magyar gazdasági egyesület dohánytermelési szakosztályának óhajai is kellően lettek méltányolva.

Az életbe lépendő törvénynek azora intézkedése, mely a dohánytermelő gazdára a szabályszerű szárító és simító helyiségeknek kötelezőszerű felállítását rója, különös figyelmet érdemel a termelő részéről, mert az bizonyos, hogy ezen intézkedés a dohány minőségének javítását czélözva, üdvös hatása lesz; de kérdés, hogy vajon a dohány minőségének javításával elérendő, közgazdasági szempontból üdvös eredmény, kárpótolni fogja-e az egyes termelőt a jelen válságos időkben, a meghozni kényszerített áldozatokért?

s várta sorsa eldőlését, de arról épen nem álmodott, hogy arra mily nagy beteloyása lesz az általa egy pár percczel beszippantott jókora tubákadagnak.

Ez alatt tigrisünk szintén mozdulatlanul két hátulsó lábán ülve merően részegette szemé a mozdulatlanul álló vadászra s várni látszott, hogy az megmozduljon.

Ez egyszer azonban rosszul számított, mert nem tudta, hogy angollal van dolga s azért mikor látta, hogy ellenfele vonakodik az érintkezést elsőnek megkezdni, oda ment hozzá, szépen körülzsongolatta, majd kezét nyalagatta s miután látta, hogy az semmi nemü ellenséges mozdulatot nem tesz, iránta való barátsága nyilvánításában annyira ment, hogy arcját kezdte nyalagatni.

Nyalogatás és szolgatás közben azonban eljutott angolunk hatalmas orrához, a melyet az az ímént abrakolt épen meg s most következtet épen az a dolog, a mely az ő erdők királyát a legnagyobb zavarba hozta . . . olyat prüsszentett, hogy az erdő összes vadjai megriadva szökkentek fel a még sohasem hallott hangra, a tigris maga pedig megborzadva vad futásnak eredt, otthagya a félelemtől megdermedt angliust, a ki csak ekkor vette észre, hogy a tubáknak köszönheti életét.

Aki az elmondott történet hűségében kértelkednék, az menjen el Afrika-ba és próbálja meg maga az érdekes kalandot.

Vadász.

